

I E T S

OVER

JOHAN MAURITS VAN NASSAU.

De vierde Stadhouder van *Friesland*, WILLEM FREDERIK, jongste zoon van ERNST CASIMIR, en echtgenoot van ALBERTINA AGNES, die een bekwaam krijgsman was, en een uitstekend karakter bezat, regeerde van den jare 1640 tot 1664. In Wijnmaand van dat jaar verloor hij binnen de stad *Leeuwarden* op eene noodlottige wijze het leven, want bij het beproeven van een zadelpistool, zullende dienen op zijne voorgenomen reis naar *Westfalen*, ging het schot af, en trof hem dermate in het aangezicht, dat hij drie dagen daarna, aan de gevolgen der bekomene wonden overleed.

De Veldmaarschalk Graaf JOHAN MAURITS VAN NASSAU was ter begrafenis geweest van dezen zijnen broeder, en op den 6 Januarij 1665 de terugreis zullende aannemen, had hij het ongeluk, gelijk bekend is, met een gedeelte van zijn gevolg, te *Franeker*, van eene oude valbrug in het water te storten, doch werd met de zijnen uit het doodsgevaar gered. Hij schreef kort daarna aan zijne zus-

ter, de Gravinne VAN STIRUM, eenen brief, welke weinig bekend is, en om derzelve bijzondere belangrijkheid hier wordt medegedeeld. Dezelve is zonder dagteekening, en luidt aldus:

» Wel Beminde Zuster,

» V. L. schrijven van den $\frac{9}{10}$ Januar. hebbe Ick
 » wel ontvangen; bedancke Haer gantsch dienstelijck
 » voor dit Christelijke mededoogen, 't welck Zij
 » over mijn overgekomen ongeluck heeft willen be-
 » tuygen. De Heere alleen heeft my by 't leven
 » behouden; want hoe langer Ick dien grouwelijc-
 » ken Val naedencke, ende dien grooten langen
 » tijdt, dat Ick onder Water, onder de voeten van
 » 6 woedende Paerden, welcke in schrik en benaut-
 » heyt waeren, en om haer selven te redden, beten
 » ende sloegen; in'sgelijcken die 5 Menschen welcke
 » over ende door malkanderen lagen in een ruimte
 » van tien voeten: ende Ick in den grondt onder
 » hen allen: Des te meer moet Ick my over de
 » Barmhertigheyt ende wonderbaere Verlossinge Godts
 » verwonderen, ende seggen: De Heere alleen
 » heeft sulcken wonder aen sijn Knecht gedaen.
 » Want als mijn Paerdt met heijde voorste voeten
 » op de Straet ende vaste Bodem stondt, maer met
 » de achterste heijde op de Brugge, viel deselve
 » plotselijck met een schrickelijcken gekraeck in,
 » aen 't eynde daer mijn Paerdt stondt, soo dat Ick
 » met mynen Paerdt hangen bleef, ende dat soo
 » lange tot dat de medevallende Menschen ende
 » Paerden, die 5 in 't ghetal waeren, al te samen
 » onder ende over malkanderen quamen te leggen;
 » nademael de Brugh aen 't eene eynde op 't Landt

» vast leggen bleef, ende door de schuynheyt alles
 » wat daer op was nae beneden glijden moeste.
 » Als eyndelijck mijn Paerdt sich niet langer hou-
 » den konde, sloeg Ick met 't selve rughwaert over
 » op de Brugh, onder alle de woedende Menschen
 » ende Paerden, welcke om sich te redden grooten
 » ghewelt deden. Een grousaem Spectacul om aen
 » te schouwen, ghelijck alle Menschen betuygen.
 » Nae dat ick een gheruymen tijdt tot den hals toe
 » in 't Water ghelegen hadde, komt een Lieutenant
 » ECKERING ghenamt, om my te redden op my
 » aen; maer wierd selver van een Paerdt in den
 » grondt onder Water gheslagen, end een ander
 » Paerdt sloegh my onder Water; waer onder Ick
 » verbleef tot dat alle dese Paerden van die plaets
 » waeren daer Ick lag ende mijn Paerdt op My.
 » Eyndelijck heeft mijn Edelman Mr. BENTING de
 » resolutie ghenomen, ende mijn Paerdt my van
 » 't lijf ghetrocken, waer door mijn lincker voet
 » in de hooghte quam, welken Mr. ISELSTEYN, mijn
 » Edelman, aenghegrepen, ende met hulpe veeler
 » Menschen malkanderen vasthoudende op de schuyn-
 » te van de gebroken Brugge my langs de Brugge
 » uytghetogen heeft; niet anders erkennende of we-
 » tende, Ick waere niet alleen verdroncken, maer
 » van de Paerden gantsch verplettert, ende bijna
 » alle Leden verbroocken. Soo haest Ick uyt het
 » Water quam, hebben zy gezien, dewijl Ick de
 » mondt soo wijd opende ende nae de Lucht snap-
 » te, dat Ick leefde. Sy hebben dan uyt yver om
 » My te redden, My soo hard aenghegrepen ende
 » getrocken, dat bijna (dewijl mijn kleederen seer
 » swaer van 't Water ende Slijck waeren) alle Lee-

» den, als eenes gepynaigden, uyt malkanderen
» waeren. Soo haest Ick op het Landt quam, viel
» Ick op mijn knien ende danckte mynen Godt
» voor de genaedighe Bewaeringhe. Die geene die
» verre af stonden, schreeuwden: *Hy kan niet*
» *staen, sijn Rugh is ghebroocken.* Als Ick nu
» dese korte Danck-segginge hadde gedaen, vraegh-
» de ick wie verdroncken ende verongeluckt waere;
» doch Godt lof niemant. Dus ben Ick in 't naeste
» Huys ghebracht, ghedrooght, ter Aeder gelaten
» ende te Bedde ghebracht. De hoogste Ghenade,
» dewelcke My van Godt wedervaeren is, was, dat
» Ick onder Waeter mijn volkomen verstandt be-
» houden heb, end' sonder ophouden in mijne ghe-
» dachten Godt om vergevinge myner Sonden aen-
» gheroepen; ende dat Hy, om de verdiensten CURISTI
» My arme Sondaer wilde ghenaedich zijn. Ende
» alsoo Ick geen hulpe bequam, stack Ick Mijn
» handt uyt, om te doen weten waer Ick lagh:
» welcke handt oock is van de Omstanders gesien,
» maer wegen de Paerden heeft geen Mensch tot
» My kunnen komen. Godt lof, Ick neme daege-
» lijcks in krachten toe, ende is te verwonderen,
» dat Ick geen Water in 't Lijf noch door de
» Ooren, noch Mondt of Neuse ghekrege hebbe.
» Geen Paerdt heeft My gheraecht als het Mijne,
» 't welck My op de Borst viel, alwaer Ick de
» meeste smerte gevoel. De Heere maectet met My
» wijder gelijk het Hem behaeght. *Amen.*

» De Personen, welcke met My in 't Water heb-
» ben gelegen met haere Paerden, zijn dese nae-
» volgende:

- » I. De Vry-Heer VAN SCHWARTZEN-BURGH, Rit-
» meester.
- » II. De Vry-Heer VAN SCHWARTZEN-BURGH, Co-
» lonel.
- » III. MONSR. KINGMA.
- » IV. MONSR. ECKERING, Lieutenant.
- » V. MONSR. LYCKLAMA.
- » Alle schaedeloos gebleven.
- » Uw beminde Broeder,
- » JOAN MAURITZ VON NASSAU."

Bij gelegenheid van dit voorval maakte de Graaf te *Franecker* zijn testament, en gaf dit ter bewaring aan de Akademie. Hij stierf in 1679, en werd begraven te *Bergendaal*, bij *Kleef*, alwaar de nederige grafstede van dezen zachtaardigen en braven man nog jaarlijks door vele reizenden bezocht wordt.

Deze gebeurtenis is in plaat gebragt, waarvan er vier, allen eenigzins verschillende, bestaan.

J. VAN LEEUWEN.

